

AANVAAR ONSEKERHEID AS 'N KONSTANTE

DEUR

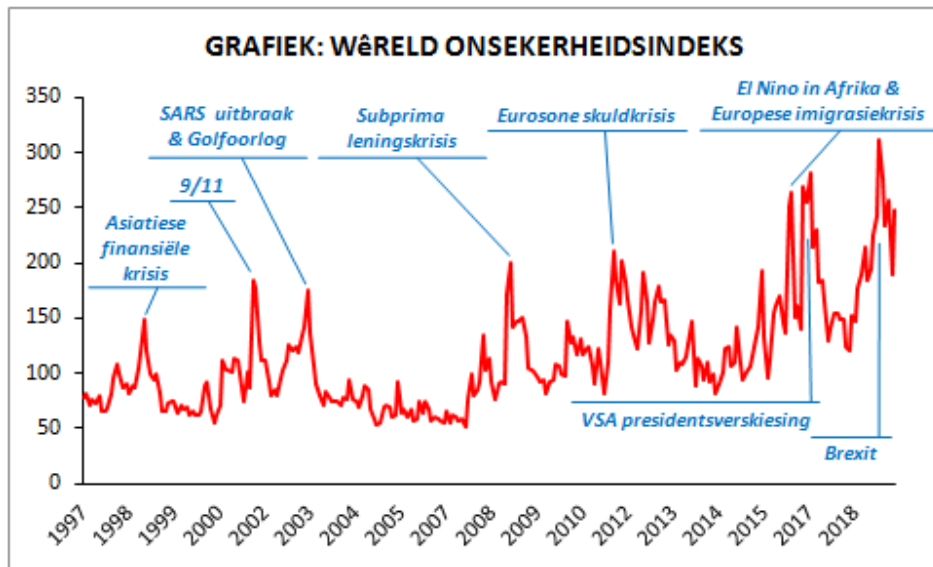
DR PHILIP THEUNISSEN

Mense wat in landbou, visserye en bosbou werksaam is het die hoogste selfmoordkoers van alle beroepe. Volgens 'n verslag van die *Centers for Disease Control and Prevention* (CDC) neem gemiddeld 84.5 mense per 100 000 in die VSA in hierdie industrie hulle eie lewens en dit is bykans twee keer hoër as dié van ander industrieë. Hierdie krisis onder Amerikaanse boere is 'n weerklank van 'n veel groter globale probleem: daar is gemiddeld een keer 'n week 'n Britse boer wat sy eie lewe neem, elke vierde dag beëindig 'n Australiese boer sy eie lewe, in Frankryk sterf daar elke 2de dag 'n boer as gevolg van selfmoord en in Indië het 270 000 boere sedert 1995 hulleself om die lewe gebring. Die situasie in Suid-Afrika is nie bekend nie.

Boerdery was oor al die jare heen nog altyd 'n spanningsvolle beroep omdat baie van die faktore wat produksie kan beïnvloed grootliks buite die boer se eie beheer is. Gevolglik is die emosionele gemoedstoestand van betrokkenes by boerderye baie nou verweef met onsekerhede. Boere is daaglik blootgestel aan weerstoestande, natuurrampe, peste en plaë, politieke besluite, wisselende opbrengste en flutuerende pryse. Daarom is daar genoeg rede om menigmaal per dag deur onsekerheid oorweldig te word. Onder hierdie omstandighede gryp party boere na feite en bewyse. Ander soek die oplossing in godsdiens maar vir 'n sekere groep is selfmoord mettertyd die uiteindelijke uitkoms.

ONSEKERHEIDSINDEKS

Die realiteit is dat onsekerheid tot 'n wisselende mate altyd deel van enige samelewing is. Die Amerikaanse akademici, Scott Baker, Nick Bloom en Steven Davis, het 'n model ontwikkel waarmee hulle ekonomiese en politieke onsekerheid kan monitor. Hierdie indeks bestaan uit drie ondersteunende komponente waarvan een die nuusdekking oor politieverwante onsekerhede kwantifiseer. Die tweede een reflekteer regeringsinisiatiewe en/of óinsentiewe wat in die nabye toekoms gaan verval of gaan verander en die derde komponent gebruik die variasie in ekonomiese voorspellings om onsekerheid mee te meet. Die resultaat van hierdie Wêreld Onsekerheidsindefiks word in die Grafiek aangetoon.

Bron: Economic Policy Uncertainty

Daar is uiteraard ñ noue verwantskap tussen wêreldgebeure - hetsy klimaat, ekonomies of polities - en die mate van onsekerheid wat daarmee gepaard gaan omdat hierdie insidente feitlik altyd ñ wesentlike finansiële implikasie vir iemand meebring. Van nature neig die mens na absolute gemak. Enigiets buite dit wat as normaal geag word versteur die gemak en dryf die mens terug na sy *status quo* en daarom wil hy homself instinkatief teen vreemde invloede beskerm. Die ironie is egter dat groei en ontwikkel van veral ñ boerdery nie in hierdie gemaksones kan plaasvind nie. Ongemak is juis die roete na vooruitgang en voortdurende onsekerheid is daarom die enigste konstante in ñ boerdery se ontwikkeling. Dit is dus belangrik dat ñ boer die onsekerheid moet verstaan, dit as ñ gegewe aanvaar en dit met innovasie tegemoet moet loop eerder as om onsekerheid as verskoning aan te voer om liever niks te doen nie. Dit is waarskynlik wat baie boere wel doen, ten spyte van die neerdrukkende selfmoordstatistiek.

BEVREDIGING

Die Britse publikasie, *The Guardian*, het op grond van navorsing wat in 2014 gedoen is 274 beroepe in rangorde geplaas van hoe bevredigend die mense in hierdie beroepe hulle werk ervaar. Die tien mees bevredigende en ook die tien mees onbevredigende beroepe verskyn in die Tabel.

TABEL: RANGORDE VAN WERKSBEVREDIGING

RANGORDE	BEROEP	MEDIAAN	BEVREDIGING
1	Geestelike werkers	£ 20 568	8.3
2	Hoof uitvoerende beamptes en topbestuur	£ 117 700	8.0
3	Bestuurders in landbou	£ 31 721	7.9
4	Maatskappysekretarisse	£ 18 176	7.9
5	Kwaliteitskontroleurs	£ 42 898	7.9
6	Gesondheidsorg en hospitaalbestuurders	£ 31 267	7.8
7	Mediese praktisyns	£ 70 648	7.8
8	Boere	£ 24 520	7.8
9	Hotel- en gastehuisbestuurders	£ 32 470	7.8
10	Toesighouers vakmanne	£ 35 316	7.8
265	Plastiekproses operateurs	£ 21 066	6.7
266	Kroegpersoneel	£ 7 317	6.7
267	Reisversorgers vir gestremdes	£ 7 343	6.6
268	Sport en ontspanningsassistente	£ 11 651	6.6
269	Telebemarkers	£ 17 362	6.6
270	Vloer en muurtelers	£ 23 547	6.6
271	Industriële skoonmakers	£ 15 241	6.6
272	Skuldinvorderaars	£ 17 371	6.6
273	Elementêre konstruksie	£ 20 910	6.4
274	Bestuurders van persele met dranklisensies	£ 25 222	6.4

Bron: BBC Magazine, 2014

Volgens die tabel was geestelike werkers (predikante, pastore en priesters) met 'n mediaanvergoeding van £20 568 per jaar die gelukkigste mense in hulle beroep, gevolg deur korporatiewe bestuurders met 'n mediaanvergoeding van £117 700 per jaar. Bestuurders in landbou, met 'n mediaanvergoeding van £31 721 per jaar, was derde en boere was in die agste plek terwyl hulle met 'n mediaanvergoeding van £24 520 tevrede was. Onder die tien mees onbevredigste beroepe tel bestuurders van persele met dranklisensies, telebemarkers en skuldinvorderaars met mediaanvergoedings van onderskeidelik £25 222, £17 362 en £17 371.

Daar is duidelik nie 'n verwantskap tussen vergoeding en werksbevrediging nie. Die navorsers kom tot die gevolgtrekking dat werksbevrediging veel eerder verband hou met hoe betekenisvol die beroep is en veral of dit ander mense in die uitoefening daarvan beter kan laat voel. Werksbevrediging hang dus grootliks daarvan af of die beroep tot voordeel van iemand anders beoefen kan word. Dit is waarskynlik hoekom die meerderheid boere steeds verbind tot hulle beroep bly ten spyte van beserings, weerstoestande, politieke inmenging en die gevolglike onvoorspelbare finansiële vergoeding wat daarmee gepaard gaan.

AGRARIESE IMPERATIEF

Die sielkundige en self 'n boer, Dr Michael Rosman van die VSA, definieer hierdie verbintenis wat boere voel om voedsel tot voordeel van ander te produseer as die Agrariese Imperatief. Dié teorie beklemtoon juis dat mense wat in landbou betrokke is 'n baie sterk genetiese drang het om noodsaaklike lewensmiddele soos voedsel, vesel, skuling en brandstof aan ander te verskaf, ter wille van die gemeenskap se oorlewing. Daarmee saam gaan daar ook die drang om ten alle koste aan die hulpbronne, veral grond, te klou wat hierdie middele kan produseer.

Terwyl die agrariese imperatief oorerflik blyk te wees, word die boerderypraktyke waarmee dit uitgevoer word aangeleer. Gevolglik motiveer die aanvanklike drang van verantwoordelikheid teenoor die gemeenskap boere om buitengewoon hard te werk, te volhard in wat hulle doen en om risiko's aan te gaan om te kan produseer. Hierin lê volgens Rosman terselfdertyd ook die paradoks omdat sommige boere wanhopig raak as hulle nie hierdie instinktiewe roeping kan vervul nie. Dieselfde dryfkrag wat sukses meebring oorbeklemtoon dan soms ook die mislukking wat daarmee gepaard gaan, tot by 'n punt waar selfmoord dalk 'n uitkoms kan wees.

GEESTELIK STERK

Een van boere se grootste sterkpunte is die vermoë om hulleself op te tel, af te stof en weer die een voet voor die ander te sit as hulle 'n terugslag beleef het. Hierdie hardkoppige volharding is deurslaggewend om weerstand teen ongunstige weer, dalende markte en politieke retoriek te bied. Boere is op hul plase vir die lang duur en gebruik hierdie terugslae om dit wat hulle veronderstel is om te doen net telkens nog beter te doen. In hierdie geestelike vasberadenheid lê die verskil tussen terugsit en kla oor wat gebeur het of om daadwerklik vir soortgelyke gebeure in die toekoms voor te berei. Dié boere met deursettingsvermoë beheer wat hulle kan beheer, ignoreer wat nie op hulle van toepassing is nie en beplan voortdurend om dit te hanteer wat hulle nie kan beheer nie. Sodoende skep die ongemak van onsekerheid voortdurend nuwe geleenthede vir groei en vooruitgang.

'n Passie vir dit wat hulle doen skep ook die nodige deursettingsvermoë om deur onseker tye te kom. Dit is dikwels die verskil tussen opgee en aanhou. Onsekerheid is volgens die grafiek nie kumulatief nie en na elke insident van onsekerheid is daar gewoonlik weer periodes van sekerheid wat die kans bied om emosioneel kragte te herwin en finansiële te herstel. Die goeie nuus is dat dié wat die periodes van onsekerheid oorleef telkens beter toegerus is om die volgende insident van onsekerheid tegemoet te gaan.

GENOT

In Suid-Afrika skep die voortslepende vyandige politieke retoriek oor grondbesit tussen politieke partye en die gereelde grusame berigte oor plaasaanvalle 'n konstante negatiewe stroom mediaberigte oor boerdery. Dit is sensasioneel en lok kykers of lesers maar té veel blootstelling aan sulke berigte of té veel deelname aan sulke gesprekke moet noodwendig die sombere stemming skep waarbinne boere hulleself as mislukkings kan beskou en selfmoord dan as 'n uitkoms oorweeg kan word.

Dit bly egter altyd 'n unieke ondervinding om elke nuwe seisoen 'n saadjie uit 'n sak te haal, dit in die grond te druk en te kyk hoe dit groei. Om iets te laat groei, hetsy 'n plant of 'n dier, lê aan die voet van boerdery. Hierdie basiese beginsel van boerdery het eeue gelede ook die saadjie geplant sodat die mensdom kon groei, tot só 'n mate dat beskawings en stede uit voedselsekerheid kon groei. Om dit te kon vermag moes boere 'n hoë werksetiek handhaaf, aanpasbaar wees, bereidwilligheid toon, positief bly, geduldig wees, nederig bly, passievol wees, binne 'n omgewing wat altyd verander. Dit is gevolglik 'n beroep waar 'n mens nooit die beste kan wees nie maar dinge net altyd beter kan doen. Die bevrediging van boerdery lê dus daarin dat daar oor geslagte heen steeds ruimte vir verbetering en vernuwning was, juis as gevolg van al die onsekerheid.

Bethlehem
Julie 2019

BRONNE:

Easton, M. *Vicar or publican - which jobs make you happy?* BBC Magazine. 20 March 2014.

Frye, D. *What do top farmers have in common? Mental toughness or 'grit' is a daily choice for today's farmers.* 6 July 2015.

Namale, L. *Developing Mental Toughness – Part II.* Patience. 6 September 2018.

Rosman, M. *The agrarian imperative: a construct.* May 2010.

Sents, N. *Stress Act Introduced to Address Farmer Suicide.* 4 July 2018.

The World Uncertainty Index. <http://www.policyuncertainty.com/>

Tye, S & Altamirano, J. *Embracing the Unknown: Understanding Climate Change Uncertainty.* World Resources Institute. 30 March 2017.

VIDEO: *What makes a farmer?* Corteva Agriscience. Youtube.

Weingarten, D. *Why are America's farmers killing themselves?* December 2018.